

Коляда Анастасія Леонідівна
викладач кафедри економічного університету
Одеський національний економічний університет
м.Одеса, Україна

ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗГЛЯД ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У роботі проведений детальний аналіз найважливіших функцій управління ефективністю функціонування підприємств. Під час дослідження розглянуто роль та взаємозв'язок цих функцій з метою підвищення результативності процесу управління.

Ключові слова: *функції управління, ефективність, аналіз, планування*

Управління ефективністю функціонування підприємства (УЕФП) потрібно розглядати як цілеспрямований процес, який являє собою сукупність безперервних дій, які називаються управлінськими функціями.

На нашу думку зараз існує сім основних функцій управління ефективністю функціонування підприємства: визначення цілі, планування, організація, мотивація, облік, аналіз та контроль.

Функція «визначення цілі (мети)» зумовлює орієнтацію УЕФП на досягнення конкретних цілей, що визначають майбутній стан об'єкта управління, якого необхідно досягти.

В процесі формування комплексу цілей УЕФП їх склад може змінюватися залежно від виду та пріоритетів його діяльності. Допускається об'єднання або поділ цілей, однак їх сукупність має бути достатньою для досягнення головної мети діяльності підприємства [1, с. 206].

Вважаємо, що функція «визначення цілі» - це складний і розгорнутий у часі процес, який визначає зміст всіх інших функцій УЕФП, є їх об'єднуючою ланкою і реалізується у всіх сферах управління ефективністю функціонування підприємства.

На нашу думку, визначення цілі (мети) в процесі формування та прийняття управлінських рішень є одним з найбільш відповідальних і визначальних функцій всієї системи УЕФП, оскільки саме від неї залежить спрямованість, результативність та безперервність функціонування підприємства.

Функція «планування» передбачає розробку стратегії та тактики досягнення встановлених цілей за допомогою складання планів реалізації конкретних заходів орієнтованих на досягнення визначеної мети управління ефективністю функціонування підприємства. Планування являється основною ланкою та організаційним початком всього процесу реалізації цілей підприємства.

Мета планування полягає у створенні системи планових документів, які визначають зміст та певний порядок дій для забезпечення ефективного функціонування підприємства. Проте неможливо абсолютно точно передбачити всі параметри економічної системи, яких буде досягнуто на практиці, оскільки формування плану завжди відбувається в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Організаційну функцію можна розглядати як процес розподілу обов'язків і координацію зусиль персоналу з метою забезпечення максимальної продуктивності задля досягнення визначеної мети УЕФП.

Організацію як функцію управління можна розглядати в двох аспектах: розподіл усього обсягу роботи між конкретними підрозділами (горизонтальний поділ праці) та організація взаємозв'язку між ними відповідно до повноважень і відповідальності (вертикальний поділ праці).

Практичним результатом виконання організаційної являється [2, с. 116]:

- затвердження структури виробництва та органів управління, схеми взаємозв'язків між підрозділами;
- регламентація функцій, підфункцій, робіт і операцій, встановлення прав та обов'язків органів управління й посадових осіб;
- підбір, розстановка кадрів і формування штатів працівників у керуючій та керованій системах.

Вважаємо, що функція «мотивація» має забезпечувати використання мотиваційних регуляторів суб'єктами процесу УЕФП по відношенню до працівників підприємства з метою підвищення їх продуктивності. Вона має поєднувати матеріальні (економічні) інтереси суб'єктів управління ефективністю функціонування підприємства з моральними та психологічними мотивами. Перші полягають в адекватній оцінці кваліфікації управлінських знань і навичок спеціалістів у вигляді фіксованої оплати. Другі – ґрунтуються на таких потребах кожної особистості, як самореалізація в професійній діяльності, отримання задоволення від досягнутих результатів, забезпечення поваги суспільства та оцінки результатів праці.

Проблематика стимулювання є досить актуальною і в зв'язку з цим, сучасний управлінець повинен стабільно відзначати цінність працівника для колективу, присутність у нього творчого потенціалу, позитивних сторін, хороших якостей, досягнуті результати. Ця оцінка повинна бути максимально об'єктивною і спиратися на конкретні, точні показники і дані, а не на загальні враження [3, с. 77].

На нашу думку, основною метою даної функції УЕФП являється аналіз та вибір із усієї сукупності матеріальних (заробітна плата, премії, грошові нагороди) та психологічних («працівник місяця/року», подяки, скорочення робочого дня, гнучкий графік роботи) найоптимальніших задля підвищення ефективності функціонування підприємства.

Зауважимо, що тісний взаємозв'язок, який має подвійний характер існує між такими функціями УЕФП як «облік» та «аналіз». Так, дані управлінського та фінансового обліку являються головним джерелом інформації для аналізу. Водночас, потреби аналізу ставлять до інформації підвищенні вимоги щодо

повноти даних, оперативності, достовірності, порівнянності, безперервності, що забезпечує бухгалтерський облік. Також аналіз являється важливим засобом удосконалення бухгалтерського обліку й фінансової звітності в частині розробки системи показників, первинних документів, форм звітів та при механізації й автоматизації облікових робіт.

Таким чином, сумлінний облік є гарантом достовірної інформації, що лежить в основі всебічності, повноти та достовірності отриманих результатів проведеного аналізу, на базі якої згодом приймається управлінське рішення.

Не дивлячись, що функція «обліку» являється визначальною в процесі формування інформаційної бази для аналізу, всі інші функції УЕФП беруть безпосередню участь в забезпеченні аналітичного дослідження повною та достовірною інформацією. Наприклад, інформація, яка міститься в бізнес-плані, складеному під час планування УЕФП містить інформацію щодо техніко-економічного обґрунтування діяльності підприємства у ринкових умовах, за допомогою якої аналіз може оцінити ступінь виконання даного плану та виявити проблемні ділянки.

Роль аналізу як функції управління в умовах ринкової економіки та глобалізаційних процесів важко переоцінити, оскільки аналіз пронизує всі стадії управління. Він передує плануванню системи показників на наступний період, допомагає раціонально та обґрунтовано організувати виробничі процеси, сприяє вдосконаленню збору й належній обробці інформації про їх перебіг в системі обліку, оцінюючи ситуацію, постачає основні пропозиції щодо виправлення недоліків. Якщо при адміністративній системі господарювання аналіз носив ретроспективний характер і констатував позитивні чи негативні зміни у внутрішньому середовищі підприємства, то сьогодні основною його рисою стає оперативність та поєднання критичного погляду всередину й назовні.

На нашу думку, функція «контроль» у процесі управління ефективністю функціонування підприємства повинна виступати у формі внутрішнього аудиту, який являється складовою частиною внутрішнього контролю.

Таким чином, будь-який суб'єкт господарювання може досягти мети своєї діяльності лише за умови наявності всіх функцій системи управління ефективністю функціонування підприємства. А у випадку відсутності хоча б однієї з них, УЕФП не принесе очікуваних результатів.

Список використаних джерел:

1. Барибіна Я. О. Система управління конкурентним потенціалом підприємства / Я. О. Барибіна. // Економіка Крима. – 2013. – №3. – С. 205–210.
2. Дикань Н. В. Менеджмент: навч. посібник / Н. В. Дикань, І. І. Борисенко. – Київ: Знання, 2008. – 389 с.
3. Полтавська О. Підходи до удосконалення механізмів матеріального стимулювання персоналу підприємств готельного господарства: аналіз зарубіжного досвіду / Оксана Полтавська // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2015. — Вип. 1 (12). — С. 74-81.